

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Investidura com a Doctor "Honoris
Causa" per la Universitat de València a
Edgar Morin

Discurs del Sr. Rector Francisco Tomás Vert

València, 12 març de 2004

Avui és un dia de dol, la tragèdia que va ocórrer ahir a Madrid està present en el cor i en l'ànima de totes les persones de bé. És ben difícil mantenir la serenitat i fins i tot l'esperit que hauríem de tindre en lo que haguera estat una festa acadèmica. No podem ignorar ni oblidar bé que siga per uns moments els vora dos cents morts ni els més de mil quatre cents ferits, tots ells treballadors i estudiants que es dirigien als seus llocs d'activitat. El menyspreu a la vida exhibit pels autors criminals dels atemptats, pero, no ens ha de fer baixar els braves en una sensació d'impotència, i juntament amb ell immens dolor que sentim hem de reafirmar la nostra voluntat de seguir lluitant i treballant per la nostra societat, per la humanitat.

No hem de cedir davant del terror; ens ha de animar l' excepcional desplegament de solidaritat que ahir es va expressar.

No ens trobem doncs davant una situació normal, pero per això precisament, la Universitat de València continua treballant i ha decidit mantenir la realització d'aquest acte en una doble dimensió. D'una banda, hem demanat a la Comunitat Universitaria que acudisca ací a expressar coHectivament la seua repulsa davant el dolorós atemptat, i a solidaritzar-se amb les víctimes, solidaritat que amb tota solemnitat expressem mitjan9ant el dol que exhibim en els nostres vestits acadèmics. Pero a més volem que aquest acte signifiqui el predomini de la raó sobre la barbarie, de les paraules sobre la violencia, del debat i la discussió sobre la irracionalitat i el fanatisme. I en aquest sentit hem procedit a la investidura de Edgar Morin com Doctor "honoris causa". Hem de seguir, hem de seguir treballant, hem de seguir lluitant. He de agrair i molt al Doctor Edgar Morin per la seua comprensió.

El passat mes de febrer, en la solemne investidura dels nous doctors, vinculavem aqueix acte al reconeixement de les primeres investigacions deis titulats en les seues diverses arees de coneixement. En la investidura del nou doctor "honoris causa", el Professor Edgar Morin, pel contrari, el que estem fent es reconeixer la seua personalitat humana i científica, l'obra de tota la seua vida, la seua contribució al coneixement i al pensament.

Definir una obra i un autor com Edgar Morin resulta un treball difícil com pocs. Com el mateix Morin confessa, en referir-se a la seua obra dels anys vuitanta: "Sóc alguna cosa que no té nom: ni filosof, ni sociolog, ni científic, ni escriptor ... No caic sota cap etiqueta, tampoc estic en cap compartiment. Patisc l'odi sempre renovat dels que delimiten parcel'les i dels que estableixen disciplines".

L'aportació d'Edgar Morin és, entre altres moltes coses, la feina del mediador capaç de posar en relació els sabers i els coneixements que la tradició ha segregat en nom del rigor i de l'especialització. El nostre sistema de pensament, aquest sistema de pensament que impregna l'ensenyament des de l'escola primària fins la Universitat - com bé sabem-, fragmenta la realitat per a així coneixer-la millor, per adquirir el rigor i aconseguir l'eficàcia que constitueixen la seua raó de ser.

El problema és que aquest mateix saber es troba després amb la desagradable tasca d'haver de refer la unitat que el mateix ha desfet. I, allò que és encara pitjor, l'ensenyament sorgit d'aquesta organització del saber genera individus incapaços de relacionar amb sentit els sabers, desagregats en disciplines, que adquireixen a les aules.

El saber escindit exigeix un subjecte dividit. I en un cas i en un altre –es tracte del saber o del subjecte- continua absent la totalitat capaç d'integrar amb algun sentit els fragments als quals queden reduïts el subjecte, el saber o la realitat. L'horitzó metodològic d'Edgar Morin apunta, per això, a la consecució d'una perspectiva epistemològica capaç de plantar cara al desafiament de la complexitat, tant en el coneixement científic com en l'estudi dels problemes humans, socials i polítics.

"¿Qui sóc jo?", es pregunta Edgar Morin. És eH qui també respon: "La meua singularitat es dissol des del moment que l'examine i, finalment, estic convençut que la meua singularitat procedeix d'una absència de singularitat. No és l'exercici d'un talent singular, ni la possessió d'una veritat admirable aUó que em distingeix.

Si em distingisc per alguna cosa és per un ús no inhibit o rígid d'una maquina cerebral comuna i per la meua preocupació permanent a obeir les regles primeres d'aquesta maquina cognoscitiva: unir tot coneixement separat, posar en un context i situar tota veritat parcial en el conjunt del qual forma part".

Aquesta és la trajectòria intel·lectual que en totes les seues formes -des de l'assaig a l'autobiografia, del diari al tractat, de l'article de premsa al treball d'investigació- no ha deixat de donar forma a la idea de complexitat, i a la complexitat d'una idea, que ha animat una trajectòria intel·lectual que, ara i ací, reconeixem en els seus merits i agraïm en els seus èxits.

Aquests mèrits i aquests èxits no són aliens ni a la resistència ni a l'esperança que l'obra d'Edgar Morin no ha deixat de destil·lar. Aquestes són les seues paraules, les últimes que citaré: "Primerament vaig resistir al nazisme. Després vaig resistir a l'estalinisme. M'he esforçat per resistir a les dues barbaries que s'han unit en aquest segle. Crec que, esponUmiament o voluntariament, conscientment o no, he volgut resistir al que hi ha de desprietat en la política i en les relacions humanes. En l'origen de totes aquestes resistències advertisc hui una resistència més profunda, primordial, a la crueltat del món. La consecució de l'esforç desesperat que, en l'humà, pren la forma de la resistència a la crueltat del món, és allò que jo anomenaria esperança". Aquestes afirmacions de Morin sobre la barbàrie i la crueltat han resultat ser d'una actualitat aclaparadora.

En les seues declaracions sobre l'atemptat, el Secretari General de les Nacions Unides deia ahir: Cap causa, res, justifica aquesta barbàrie. I cal dir-ho, repetir-ho amb la veu més alta, i més encara davant aquells fanàtics que justifiquen les seues atrocitats en nom de la patria, o en nom de la religió, o en nom de Deu, si de cas.

Perquè no ens hem d'enganyar, la nostra condemna, el nostre rebuig no ha de produir-se no només quan es supere un nombre determinat de morts. Hem de recordar i dir-ho amb tota la força, que una vida, una sola vida val el que totes les vides, i que la vida d'un ser huma val més que totes les idees, i totes les creences.

Hauríem de fer nostra aquella frase que anit vaig escoltar: "El que ha muerto es un yo como tú". I per això condemnem amb tota l'energia que ens dona la raó a tots aquells que assassinen, als que menyspreen la vida, als que volen fer callar la societat amb la violència, als autors criminals dels atemptats de Madrid i als seus mentors, i rebutgem la violència com instrument per resoldre les controvèrsies.

El universitaris valencians compartim el dolor de tants i tan, ciutadans de Madrid volem expressar a més el nostre més sentit condol als familiars dels morts i manifestem la nostra solidaritat amb tots els ferits i afectats pels atemptats als quals desitgem una recuperació satisfactoria i breu.

I reprement les paraules de Morin, potser cap altra cosa com l'esperança - podem afegir nosaltres- justifica l'existència de l'intel·lectual i motiva el reconeixement que en aquesta ocasió se li concedeix a la persona d'Edgar Morin. Doctor Edgar Morin, la Universitat de València s'honora en incorporar-vos al seu claustre de doctors i vos encomana impartir els vostres coneixements i la vostra doctrina.

Amigues i amics, l'acte que ara finalitzem ens ha d'ajudar a treballar per transformar el silenci dels morts, els laments dels ferits i el clamor de tota la societat agredida en un càntic, un càntic de esperança, d'esperança en una humanitat en pau.

Moltes gràcies